

Essi Hurttila

Apulaisohjaajan ammattitaidon peruspilarit: suunnittelu, varautuminen ja kommunikointi

Apulaisohjaajan ammattitaidon merkitys tuotannon sujuvuudelle ennakkotuotannon sekä kuvausjakson aikana

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuva ja televisio

Opinnäytetyö

3.5.2024

Tiivistelmä

Tekijä:	Essi Hurttila
Otsikko:	Apulaisohjaajan ammattitaidon peruspilarit: suunnittelu, varautuminen ja kommunikointi – Apulaisohjaajan ammattitaidon merkitys tuotannon sujuvuudelle ennakkotuotannon sekä kuvausjakson aikana
Sivumäärä:	21 sivua + 1 liite
Aika:	3.5.2024
Tutkinto:	Medianomi
Tutkinto-ohjelma:	Elokuva ja televisio
Suuntautumisvaihtoehto:	Elokuva- ja televisiotuotanto
Ohjaaja(t):	Tuotannon lehtori Annakaisa Sukura

Opinnäytetyö tutkii suomalaisissa fiktiivisissä elokuva- ja televisiotuotannoissa toimivaa apulaisohjausosastoa. Tutkimuskysymyksenä toimii: minkä takia apulaisohjausosaston ammattitaidon merkitys on niin suuri, ja miten osaston toimintaa voisi kehittää?

Opinnäytetyö koostuu kirjallisesta osasta sekä teososasta. Teososana toimii lyhytelokuva Tavoittamaton, jossa tekijä toimi 1. apulaisohjaajana.

Työ perustuu teemahaastatteluun sekä elokuva- ja televisiotuotantoja käsitteleviin kirjallisiin materiaaleihin. Työssä reflektoidaan myös omia kokemuksia ammattikentältä. Tekijän kokemuksesta kerrotaan lyhytelokuvan esituotannossa sekä kuvauksissa ja pohditaan, miten tätä toimintaa olisi voinut kehittää.

Apulaisohjausosasto on erittäin keskeinen suomalaisissa tuotannoissa, ja sen merkitys kasvaa jatkuvasti, kun toteutetaan haastavampia tuotantoja. Apulaisohjausosasto on se taho, joka suunnittelee kuvausajataulun ja johtaa kuvaustilannetta.

Työssä esitellään elokuva- ja televisiotuotanto sekä apulaisohjausosaston merkitys tuotannoissa. Apulaisohjauksen merkitykseen syvennyttään esittelemällä osaston työtehtävät, joiden pohjalta pohditaan sen merkitystä tuotannoissa.

Opinnäytetyössä havaittiin, että apulaisohjausosasto on merkittävässä ja keskeisessä asemassa elokuva- ja televisiotuotannoissa. Jos osaston toimintaa halutaan kehittää ja mahdollistaa sen ammatillinen toiminta, pitäisi resursseja lisätä niin työvoiman määrään kuin työskentelyaikaan liittyen.

Avainsanat: apulaisohjaaja, HOD

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author: Essi Hurttila
Title: Key Skills of Professional Assistant Directors: planning, preparing and communication
Number of Pages: 21 pages + 1 appendix
Date: 3.5.2024

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Film and Television
Specialisation option: Film and Television Production
Instructor: Annakaisa Sukura, Senior Lecturer

This thesis examines Assistant Director (AD) department in Finnish film and television productions. The aim of this thesis was to discover why the proficiency of Finnish AD department is important and how the department should be developed to be more efficient.

This thesis consists of a written report and a short film called Tavoittamaton in which the author worked as first assistant director. The written report is based on a theme interview and literature discussing film and television productions. The thesis also reflects on the author's own work experiences from film and television productions. The author discusses their role in the short film and how that role could have been developed.

The AD department is in the central position in film and television productions and its importance grows while more challenging productions are produced. The AD department creates the shooting schedule and runs the film set.

In this thesis, film and television productions are introduced as well as the importance of assistant director department. The importance of the department is emphasized by introducing the job descriptions of the department and how they explain the significance of the AD department.

The result of this thesis is that assistant director department is in a significant position in film and television productions. If the operation of the department should be developed to increase, more resources should be allocated to the department in the form of manpower and working hours.

Keywords: assistant director, HOD

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Elokuvatuotanto	2
2.1	Elokuvatuotannon prosessi	2
2.1.1	Kehittämisen- ja rahoitusvaihe	2
2.1.2	Esituotanto	3
2.1.3	Kuvausjakso	4
2.1.4	Jälkituotanto	5
2.1.5	Levitys ja esitys	5
3	Apulaisohjaajan työtehtävät	6
3.1	Kuvauksiin valmistautuminen esituotannossa	7
3.1.1	Aikataulutus	7
3.1.2	Apulaisohjausosaston kokoaminen	10
3.1.3	Kuvauspaikkakäynnit eli recchet	10
3.2	Apulaisohjaaja kuvauksissa	10
4	Haasteet tuotannoissa	11
5	Kuvausten toteuttaminen sujuvammin	15
5.1	Aika-arvioiden vaikutus kuvausten sujuvuuteen	16
5.2	Työryhmälle kommunikointi	16
5.3	Apulaisohjaajan työskentelytapojen kertominen ennakkoon	17
6	Apulaisohjausosaston työskentelyn kehittäminen ja kouluttautuminen	18
7	Päätelmät	20
	Lähteet	22
	Liite 1. Tavoittamaton-lyhytelokuvan työryhmälista	23

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee suomalaista apulaisohjausosastoa elokuva- ja televisiotuotannoissa sekä kyseisen osaston vaikutusta Suomessa tuotettavien elokuva- ja televisiotuotantojen sujuvuuteen. Alkuun esittelen yleisesti käsikirjoitetun, fiktiivisen elokuvatuotannon prosessin ja apulaisohjausosastossa esiintyvät työtehtävät. Apulaisohjaaja voi työskennellä myös ei-käsikirjoitetuissa tuotannoissa kuten reality- ja dokumenttituotannoissa, mutta tässä opinnäytetyössä tarkoitan elokuva- ja televisiotuotannolla nimenomaan fiktiivisiä tuotantoja. Pohdin tutkielmassa, mitkä näiden työtehtävien vaikutukset ovat tuotantojen sujuvuudelle sekä tehokkuudelle ja miten niitä voitaisiin kehittää.

Opinnäytteeni teososana toimii apulaisohjaamani lyhytelokuva Tavoittamaton, jonka on ohjannut Katri Järvelä. Lyhytelokuva kuvattiin syyskuussa 2023, ja se valmistui tammikuussa 2024. Käsittelem opinnäytetyössäni rooliani apulaisohjaajana sekä sen merkitystä lyhytelokuvan tuotannossa.

Tuotantoja toteutetaan Suomessa koko ajan tiiviimmällä tahdilla, joten apulaisohjausosaston merkitys kasvaa. Haluan tutkielmassa painottaa hyvän apulaisohjausosaston merkitystä ja vastuuta, jotta tuotannot toteutuvat suunnitelmien mukaan.

Alalla on kuitenkin usein ongelmana rahoitus ja budjetti, jotka vaikuttavat olennaisesti myös apulaisohjausosaston toimintaan. Jos osastolla ei ole tarpeeksi työntekijöitä, ei kyseinen osasto kykene suorittamaan tehtäviensä, mikä saattaa vaikuttaa koko tuotannon toimivuuteen ja toteutukseen. Tai jos apulaisohjaaja ei pääse aloittamaan töitään tarpeeksi ajoissa, ei ole aikaa ennakoida ja suunnitella tulevaa tuotantoa huolella.

Varsinaisessa tutkielmassa selvitän, missä asemassa apulaisohjausosasto on tuotannon sujuvuuden kannalta ja kuinka alalla toimineet ammattilaiset kokevat

apulaisohjausosaston ammattitaidon vaikuttavan siihen. Pohdin tutkielmassa myös, miten apulaisohjausosaston toimintaa voisi kehittää tuotantojen toimivuuden parantamiseksi.

Opinnäytetyössäni käytän lähteenä alan ammattilaisen teemahaastattelua sekä alan kirjallisuutta. Haastattelin useamman vuoden alalla toiminutta Olli Kasperia, joka on tehnyt töitä 1. ja 2. apulaisohjaajana sekä järjestysosastolla.

2 Elokuvatuotanto

2.1 Elokuvatuotannon prosessi

Elokuvatuotannon prosessi alkaa ideasta, joka voi olla esimerkiksi oivallus tai pitkällisen pohdinnan tulos. Prosessi voi lähteä liikkeelle myös valmiista teoksesta kuten kirjasta tai näytelmästä, jonka maailma herättää elokuvan tekijän kiinnostuksen. (Hyytiä 2004, 11.) Tässä luvussa kerron elokuva- ja televisiosarjatuotantojen prosessien päävaiheet.

2.1.1 Kehittämisen- ja rahoitusvaihe

Tuottaja, ohjaaja ja käsikirjoittaja kommentoivat käsikirjoitusta ja näin kehittävät sitä eteenpäin, kohti kuvauksia. Kirjoitusprosessi on uudelleenkirjoittamista ensimmäisen, toisen ja kolmannen kerran kunnes käsikirjoitus valmistuu. Käsikirjoittajalle voi olla haastavaa kirjoittaa omaa tekstiään uudelleen, joten ohjaajan ja tuottajan apu on tärkeää. (Hyytiä 2004, 149, 150.)

Kun käsikirjoitus alkaa olla siinä vaiheessa, että se vastaa käsikirjoittajan ja ohjaajan ajatusta elokuvasta tai televisiosarjasta, alkaa tuotannon rahoittaminen sekä muu kehittäminen. Rahoittaminen tarkoittaa yleensä Suomessa sitä, että otetaan yhteyttä Suomen elokuväsäätiöön (SES), Yleisradioon tai kanavaan kuten MTV3 ja Elisa Viihde. Tämän jälkeen keskustellaan ja neuvotellaan sekä

kerrotaan kyseisestä projektista, saadaan palautetta, puhutaan, millä aikataululla se olisi tarkoitus toteuttaa ja milloin haluttaisiin tehdä varsinainen hakemus rahoituksesta.

Kun siirrytään käsikirjoitusvaiheesta tuotannon kehittämiseen, tuottaja alkaa miettiä, mitä taiteellista työryhmää tarvittaisiin jo mukaan suunnittelun vielä ollessa käynnissä. Jos kyseessä on esimerkiksi elokuva, joka vaatii miettimään jo visuaalista maailmaa, saatetaan tarvita mukaan kuvaaja ja lavastaja, jotka alkavat miettimään toteutusta ohjaajan kanssa. Tuotannon tuottaja on suunnittelussa mukana miettimässä, miten maailma luodaan ja miten taiteellisesti vastaavien visio voitaisiin tuottaa. (Claudia 2020.)

Kun tuottajan mielestä kaikki oleellinen rahoituksen hakemista varten on mietitty, alkaa hän valmistelevaan hakemuksia. Erityisen olennaisia hakemuksia varten on miettiä, milloin juuri tämä projekti on siinä vaiheessa, että hakemuksia on järkevää lähettää eli milloin käsikirjoitus sekä taiteellinen suunnitelma kertoo hyvin sen, millaista projektia ollaan toteuttamassa. Hakemuksista pitää löytyä kyseinen käsikirjoitus, visuaalinen ja taiteellinen suunnitelma, tuotantosuunnitelma, josta selviää, millaista projektia ollaan toteuttamassa, budjetti ja rahoitus-suunnitelma sekä erittäin olennaisena aikataulu, jolla projekti haluttaisiin toteuttaa. (Claudia 2020.) Aikataulu saadaan muodostettua käsikirjoituksesta luodun purun perusteella, johon on eritelty olennaiset elementit aikataulun kannalta, jokaisesta kuvattavasta kohtauksesta (Kasper 2020, 4).

2.1.2 Esituotanto

Esituotanto (engl. pre-production) on jakso elokuva- ja televisiotuotannosta, jonka aikana suunnitellaan ja valmistellaan kuvausjaksoa. Esituotannon yksi tärkeimpiä vaiheita on luoda valmis kuvauskäsikirjoitus. Käsikirjoitus ei kuitenkaan yleensä ole lopullinen, sillä sitä saatetaan päivittää vielä tuotannon kuvauksissakin. (Honthaner 2010, 79, 95). Käsikirjoittaja, ohjaaja ja tuottaja tekevät käsikirjoituksesta version, joka on kuvauksia varten käytettävä. (Hyytiä 2004, 16.)

Esituotantovaiheessa tärkeää on saada tuotanto siihen pisteeseen, että kun ensimmäinen kuvauspäivä koittaa, on kaikki valmiina (Claudia 2020). Olennaista ennen kuvauksiin etenemistä on luoda niin lopullinen aikataulu kuin vain mahdollista, budjetointi, jossa täytyy miettiä mihin tässä tuotannossa halutaan panostaa, kerätä työryhmä, roolitus sekä kartoittaa lokaatiot ja erikoistarpeet. Esituotannossa on oleellista myös pitää palavereja osastojen johtajien (Head of Departments) kesken. Näitä tapaamisia kutsutaan HOD-palavereiksi. Palavereissa käydään läpi tuotannon budjettia sekä ohjaajan visiota, jota lähdetään toteuttamaan. (Honhaner 2010, 95.)

2.1.3 Kuvausjakso

Kuvausjakson alkaessa valmistelu jatkuu. Niin pitkään kuin on kuvattavaa, tulee muutoksia ja niitä varten pitää varautua. (Honhaner 2010, 157.) Lähtökohta on se, että aina käy jotain, ja kun jotain käy, pitää olla jo mietittynä ratkaisuja (Kasper, haastattelu 14.2.2024). Kuvausjakson tavoitteena on saada kaikki tarvittava materiaali paitsi jälkitöissä lisättävät elementit.

Kuvausjakson tarkoitus on kuvata viimeistellyn käsikirjoituksen kohtaukset, joista on koostettu purun (break down) pohjalta aikataulu (schedule). Aikataulussa kohtaukset on jaettu kuvauspäiville sen mukaan, miten ne on kannattavinta ja kustannustehokkainta kuvata ja toteuttaa. Kuvausaikatauluun vaikuttavat monet asiat, kuten kuvauspaikat ja niiden saatavuus sekä näyttelijöiden aikataulut. (Kasper 2020, 4.)

Call sheet on päiväkohtainen kuvaussuunnitelma, josta käy ilmi kuvauspäivän toteuttamisen edellyttämät tiedot (Honhaner 2010, 160). Siitä tulisi siis tulla ilmi työpäivän aloitusaika (call time) osastokohtaisesti tai koko työryhmälle sekä purku (wrap), kohtauksille varatut kuvausajat, kuvauspaikan tiedot, näyttelijöiden aikataulut, sää ja auringon nousu- ja laskuajat sekä erikoistehosteet, stuntit tai muut päivää koskevat olennaiset huomiot. Suomalaisissa tuotannoissa päi-

väkohtaiset aikataulut valmistuvat yleensä noin viikkoa ennen kyseistä kuvauspäivää HOD-palaverin perusteella tehtyjen muutosten jälkeen eli pitkin kuvausjaksoa. (Kasper 2020, 4.)

2.1.4 Jälkituotanto

Jälkituotannossa kootaan kaikki tuotannon elementit, kuten kuvattu materiaali, äänet, musiikki ja erikoisefektit, yhteen, jotta voidaan luoda viimeistelty teos. Jälkituotannon tekijät ovat vahvasti mukana jo tuotannon alusta alkaen eivätkä vasta kuvausten loputtua. On tärkeää, että he ovat mukana keskustelemassa kuvausten toteutustavasta.

Kun kuvaukset ovat päättyneet, alkavat koko jälkituotannon työryhmän työt, ja ne kestävät tuotannosta riippuen muutamasta viikosta moneen kuukauteen (Honthaner 2010, 463). Joissain tuotannoissa jälkitöitä saatetaan alkaa tehdä jo kuvausjakson aikana mutta yleistä on, että jälkityöt alkavat vasta kuvausten päätyttyä. Jälkituotannon lopputulos on valmis elokuva tai televisiosarja. (Kasper 2020, 5.)

2.1.5 Levitys ja esitys

Jos tuotannolle on tulossa esimerkiksi teatterilevitys, aletaan jo tuotannon rahoitusvaiheessa miettimään levittäjän kanssa, milloin olisi ensiesityksen aika. Leikkausvaiheessa tuotannolle suunnitellaan lanseeraus ja mietitään käytännön asioita, kuten toteutetaanko markkinointikampanja, millaisia julisteita halutaan ja miten lähestytään lehdistöä. Kun projekti on kokonaisuudessaan valmis, aletaan tekemään varsinaista levitystä ja mennään kohti ensi-iltaa. Esituotannossa tehtyjen päätösten mukaan aletaan elokuvaa myös mahdollisesti lähettää erilaisille festivaaleille. (Claudia 2020.)

3 Apulaisohjaajan työtehtävät

Elokuva- ja televisiotuotannoissa on kuusi vaihetta: kehittäminen, esituotanto, kuvausjakso, jälkituotanto, levitys ja esitys. Apulaisohjaaja on näistä mukana esituotannossa, jossa kootaan yhteen ja aikataulutetaan kuvauksiin tarvittavat elementit, jotta elokuva tai televisiosarja voidaan kuvata, ja kuvausjaksolla, jossa tallennetaan tarvittava materiaali. (Honhaner 2010, 1,4.)

Kasper mainitsee ensimmäisen apulaisohjaajan tärkeimmiksi työtehtäviksi esituotannossa kokonaisaikataulun muodostamisen kuvausjaksolle sekä kuvauksissa kuvauspäivän läpiviennin aikataulussa, budjetin puitteissa sekä työturvallisesti siten, että kaikki saadaan tehtyä (Kasper, haastattelu 14.2.2024).

Ensimmäinen apulaisohjaaja on ohjaajan oikea käsi ja yhteys ohjaajan ja työryhmän välillä. Hän valmistele ja julkaisee lopullisen kuvausaikataulun, kun esituotannossa on aikataulun kannalta tehty tarvittavat päätökset. Hän myös julkaisee käsikirjoituksesta eriteltyt tiedot eli purut näyttelijöistä, avustajista, stuntteista, erityiskalustosta, kohtauksissa esiintyvistä ajoneuvoista jne. Ensimmäinen apulaisohjaaja johtaa kuvauspaikkaa, on vastuussa, että jokaiselle päivälle aikataulutetut asiat on suoritettu ja ohjaa taustanäyttelijöiden toimintaa. (Honhaner 2010, 4.)

Day Out of Days Report for Cast Members

Day.Month	22.09	23.09	24.09	Co.						
Day of Week	pe	la	su	Travel	Work	Hold	Holiday	Start	Finish	TOTAL
Shooting Day	1	2	3							
CLA. CLAUDIA (44)	SW	W	WF		3			22.09	24.09	3
TAR. TARJOILJA (24)			SWF		1			24.09	24.09	1

Kuva 1 Esimerkki Day Out of Days -raportista, joka on otettu Tavoittamaton-lyhytelokuvan käsikirjoituksen purun perusteella ja josta nähdään näyttelijöiden kuvauspäivät. Erilaisia raportteja saa otettua Movie Magic Scheduling -ohjelmasta, ja näistä raporteista näkee muun muassa, kuinka monta kuvauspäivää tietyllä hahmolla on tai kuinka usein tiettyä rooliautoa tarvitaan. Lyhenteet SW, W ja WF tarkoittavat start work, work ja work finish ja SWF tarkoittaa start work finish. (kuvakaappaus, Movie Magic Scheduling)

3.1 Kuvauksiin valmistautuminen esituotannossa

Honthanerin mukaan ensimmäisen apulaisohjaajan kannattaisi aloittaa esituotannon parissa viimeistään kuusi viikkoa ennen kuvauksia ja toisen apulaisohjaajan kolme viikkoa ennen kuvauksia (Honthaner 2010, 103). Suomen tuotannoissa oman kokemuksen mukaan tilanne on yleensä se, että ensimmäinen apulaisohjaaja aloittaa noin kaksi kuukautta ennen kuvauksia, ja jos on mahdollisuus, toinen apulaisohjaaja aloittaa kuukautta ennen. Apulaisohjausosastolla on paljon valmisteltavaa ennen kuvausjaksoa.

Kun valmistelimme Tavoittamaton-lyhytelokuvaa, koin äärimmäisen tärkeäksi avoimen keskustelun ja sen, että muilla työryhmäläisillä oli sellainen olo, että minulle apulaisohjaajana voi kertoa kaiken, joka vaikuttaa kuvausten kokonaisuuteen. Tämä onkin olennaista, sillä kaikista kuvausten mahdollistamisen tekevästä asioista pitää olla tieto.

3.1.1 Aikataulut

Esituotannon aikana ensimmäinen apulaisohjaaja luo kuvausaikataulun pitäen mielessään monia erinäisiä tekijöitä, jotka siihen vaikuttavat. Aikataulu tehdään käsikirjoituksesta tehdyn purun perusteella, johon on merkitty kaikki oleellinen tuotannon kohtauksista. (Honthaner 2010, 157.) Yleisessä käytössä suomalaisissa tuotannoissa on Entertainment Partnersin Movie Magic Scheduling -ohjelma, johon puretaan käsikirjoituksen teksti kohtaus kohtaukselta ja jokaisen kohtauksen kohdalle kirjoitetaan, mitä se sisältää ja mitä sen toteutus vaatii.

Yleisesti toiveena on, että samassa lokaatiossa tapahtuvat kohtaukset kuvataan peräkkäin eikä tulla useampana ei-peräkkäisenä päivänä uudestaan samaan lokaatioon. Tämä helpottaa teknistä osaa työryhmästä, kuten valo- ja kameraosastoja, sillä jos lokaatioon on mahdollista jättää teknistä kalustoa yöksi, niin kaluston purkuajat saattavat lyhentyä. (Honthaner 2010, 157.) Kalustoautojen ajaminen on aina työaikaa, joten jos kalusto ja autot on mahdollista jättää kuvauspaikalle, se lyhentää kalustosta vastuussa olevien työaikoja.

Sama tavoite on näyttelijöiden kanssa. Pyritään yleensä siihen, että näyttelijällä on mahdollisimman vähän kuvauspäiviä, eli yritetään muodostaa aikataulu niin että kohtauksia, joissa näyttelijä esiintyy, kuvataan mahdollisimman paljon päivässä. Tähän vaikuttavat enimmäkseen budjetilliset syyt, sillä jokainen lisäkuvauspäivä tuottaa lisää kuluja. Erityisen tarkkaa on miettiä, miten toteutetaan kohtaukset, joissa on lapsinäyttelijöitä, sillä heidän työaikansa pituus päivässä on tarkkaan määritelty.

Aikatauluun vaikuttaa, sijoittuuko kuvattava kohtaus sisälle vai ulos, yöhön vai päivään sekä mihin vuodenaikaan se pitäisi kuvata. Yö- ja päiväkuvausten aikataulutuksessa pitääkin pitää mielessä, että lepoajat täytyvät edeltävän päivän työajan päättymisen ja seuraavan päivän aloituksen (call time) välillä. Haastavaa ulkokuvauksista tekevät Suomessa vaihtelevat sääolosuhteet esimerkiksi, jos kohtauksessa pitäisi paistaa aurinko mutta sataakin kaatamalla.

Aikatauluun on tärkeää myös varata runsaasti aikaa mahdollisten stunttien toteutukseen. Stuntteja voivat esimerkiksi olla tappelukohtaukset, sillan kaiteella seisominen tai muut normaalista poikkeavat toiminnot. Jos kohtauksessa ajetaan ajoneuvoilla tai veneillä, pitää pitää mielessä, että ottojen välissä menee aikaa siihen, kun ajoneuvoja siirretään takaisin aloituspaikoille. Jos kohtauksessa on eläimiä, joiden toiminnan toivotaan olevan tietynlainen, tarvitsee myös varata enemmän aikaa. Yleensä myös lapsinäyttelijöiden kohtauksien toteutukseen toivotaan varattavan enemmän aikaa.

Joidenkin ohjaajien toiveena on kuvata kuvauspäivälle aikataulutettuja kohtauksia kronologisesti eli siinä järjestyksessä, missä ne ovat käsikirjoituksessa. Toiveena saattaa myös olla, että haastavimmat kohtaukset eivät ole kuvauspäivän alussa. Haastavia kohtauksia voivat olla esimerkiksi intiimikohtaukset tai kohtaukset, joissa on paljon toimintaa kuten stuntteja. (Honthaner 2010, 85.)

KUVAUSPÄIVÄ #1 // la 23.9.23					
Lokaatio "Claudian asunto", Lauttasaari					
Sheet #: 1 4/8 pgs	Scenes: 1.1	INT Evenir	KYLPYHUONE Claudia katsoo itseään peilistä, sulkee silmänsä ja	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 4 2/8 pgs	Scenes: 3	INT Evenir	KYLPYHUONE Lauttasaari Claudia katsoo itseään peilistä, tuhahtaa omalle ty	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 7 2/8 pgs	Scenes: 6	INT Night	KYLPYHUONE Lauttasaari Claudia herää kylpyhuoneen lattialta kylmissään,	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 8 4/8 pgs	Scenes: 7	INT Evenir	KYLPYHUONE Lauttasaari Claudia istuu ammeen reunalla ja vastustelee hali	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 16 2/8 pgs	Scenes: 15	INT Day	KYLPYHUONE Lauttasaari Claudia menee kylpyhuoneeseen ja sammuttaa h	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 18 1 pgs	Scenes: 16A	INT Evenir	KYLPYHUONE Lauttasaari Montaasi: Claudia astuu ammeeseen ja vajoaa sir	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 21 4/8 pgs	Scenes: 1.2	INT Evenir	KYLPYHUONE TOP SHOT: Claudia katsoo itseään peilistä, sulke	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 12 3/8 pgs	Scenes: 11	INT Evenir	KYLPYHUONE Lauttasaari Claudia havahtuu kylpyammeesta vaatteet päällä.	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 20 2/8 pgs	Scenes: 17	INT Mornir	KYLPYHUONE Lauttasaari Claudia nousee pintaan rauhallisena, irrottaa tulps	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
End of Shooting Day 1 -- 22. syyskuuta 2023 -- 3 7/8 Pages -- Time Estimate: 0:00					
KUVAUSPÄIVÄ #2 // su 24.9.23					
Lokaatio "Claudian asunto", Lauttasaari					
Sheet #: 10 2/8 pgs	Scenes: 9	INT Evenir	OLOHUONE Lauttasaari Claudia kävelee edestakaisin olohuoneesa ja vetä	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 5 5/8 pgs	Scenes: 4	INT Day	OLOHUONE Lauttasaari Claudia istuu olohuoneessa ja koittaa lukea kirjaa,	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 13 2/8 pgs	Scenes: 12	INT Day	OLOHUONE Lauttasaari Claudia yrittää järjestellä olohuonetta ja aikaa näh	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
Sheet #: 15 3/8 pgs	Scenes: 14	INT Day	OLOHUONE Lauttasaari Claudia havahtuu olohuoneesta ja lähtee kävelem	CLA TOSIELÄMÄ	Est. Time
End of Shooting Day 2 -- 23. syyskuuta 2023 -- 1 4/8 Pages -- Time Estimate: 0:00					
KUVAUSPÄIVÄ #3 // ma 25.9.23					
Lokaatio "Kahvila", Crazy Wine -ravintola, Kanavaranta 3					
Sheet #: 3 1 1/8 pgs	Scenes: 2.2	INT Evenir	KAHVILA Crazy Wine-ravintola, Kanav Claudia on kahvilassa ja puhuu tarjoilijalle haaveil	CLA, TAR HAAVEMAAILMA	Est. Time
Sheet #: 6 1 2/8 pgs	Scenes: 5	INT Evenir	KAHVILA Crazy Wine-ravintola, Kanav Claudia seisoo kahvilassa ja ei näe tarjoilijaa kunn	CLA, TAR HAAVEMAAILMA	Est. Time
Sheet #: 9 pgs	Scenes: 8	INT Evenir	KAHVILA Crazy Wine-ravintola, Kanav Claudia keskusteleee Tarjoilijan kanssa baaritiskillä	CLA, TAR HAAVEMAAILMA	Est. Time
Sheet #: 14 1/8 pgs	Scenes: 13	INT Evenir	KAHVILA Crazy Wine-ravintola, Kanav Claudia havahtuu haavemaailmassa, Tarjoilija pit	CLA, TAR HAAVEMAAILMA	Est. Time
Sheet #: 19 1 pgs	Scenes: 16B	INT Evenir	KAHVILA Crazy Wine-ravintola, Kanav Claudia kohtaa Tarjoilijan, kurottaa häntä kohti mu	CLA, TAR HAAVEMAAILMA	Est. Time
Sheet #: 11 1 pgs	Scenes: 10	INT Evenir	KAHVILA Crazy Wine-ravintola, Kanav Claudia ja Tarjoilija pelaavat korttia. Tarjoilija kaat	CLA, TAR HAAVEMAAILMA	Est. Time
End of Shooting Day 3 -- 24. syyskuuta 2023 -- 4 4/8 Pages -- Time Estimate: 0:00					

Kuva 2 Tavoittamaton-lyhytelokuvalle suunniteltu kolmen päivän kuvausaikataulu. Eri värit kertovat mihin vuorokaudenaikaan kohtaukset sijoittuvat ja kuvataanko ne sisällä (interior) vai ulkona (exterior). Näitä värejä aikataulun tekijä pystyy muokkaamaan oman mieltymyksensä mukaan, joten aikataulut saattavat näyttää hyvinkin erilaisilta riippuen tekijästä. (kuvakaappaus, Movie Magic Scheduling)

3.1.2 Apulaisohjausosaston kokoaminen

Ennen kuin kuvaukset alkavat, kootaan apulaisohjausosasto tuotannon tarpeiden mukaiseksi. Kokemukseni mukaan osaston rakenne vaihtelee suomalaisissa tuotannoissa, vaikka muutama vakiintunut malli onkin. Ensimmäinen apulaisohjaaja on tämän osaston esihenkilö ja se, joka luo kuvausaikataulun ja johtaa kuvauksia. Yleensä toinen apulaisohjaaja luo kuvauspäiville aikataulut eli call sheetit sekä päivittää kuvausten aikana kokonaisuikataulua, jos sille on tarve. Kolmannen apulaisohjaajan rooli saattaa vaihdella, mutta yleensä se sisältää avustajien eli taustanäyttelijöiden ohjaamisen kuvauksissa sekä heidän roolittamisensa. Päivinä, joina on erittäin paljon avustajia, saattaa osaston lisäksi kutsuttu väkijoukkojen apulaisohjaaja (crowd assistant director), jonka tehtävänä on auttaa ison ihmismäärän ohjaamisessa. Osastolla saattaa olla myös harjoittelija vaihtelevilla työtehtävillä.

3.1.3 Kuvauspaikkakäynnit eli recce

Kuvauspaikkakäynnit (recce) ovat olennainen osa esituotantoa. Niihin yleensä osallistuu ainakin kuvauspaikkajärjestäjä, ohjaaja, tuottaja, lavastaja ja apulaisohjaaja. Honthanerin (2010, 103) mukaan kuvauspaikkoja olisi hyvä alkaa etsiä noin 5 viikkoa ennen kuvausten alkua, jotta tarvittavat valmistelut ehditään tehdä. Erikseen käydään vielä lähempänä kuvauksia teknisillä kuvauspaikkakäynneillä, joihin osallistuu työryhmän tekniset esihenkilöt (HOD, head of department). (Honthaner 2010, 103.)

3.2 Apulaisohjaaja kuvauksissa

1. apulaisohjaaja toimii kuvauspaikalla kuvaustilanteen johtajana (Honthaner 2010, 4). Kasper ajattelee, että kuvauksissa ohjaaja ohjaa näyttelijät ja apulaisohjaaja ohjaa työryhmän (Kasper, haastattelu 14.2.2024). Työterveyslaitoksen nettisivuilla kerrotaan, että esihenkilö vastaa yksikkönsä työhyvinvoinnista sekä työturvallisuudesta. Esihenkilön tehtävänä on myös varmistaa, että työntekijät

saavat tarvittavan informaation asioista, joita organisaatiossa, tai tässä tapauksessa tuotannossa, tapahtuu. (Työterveyslaitos i.a.)

Apulaisohjausosaston kuten tuotantotiimin tehtävä kuvauksissa on olla aina askeleen edellä muita. Heidän tehtävänsä on varmistaa, että kaikki on valmiina hetken päästä kuvattavia kohtauksia varten. Lavastusten ja erikoiselementtien, kuten kuvattavien eläinten, autojen, erikoismaskeerausten, tulee olla valmiina, kun niiden kohtauksia aletaan toteuttamaan.

Muutoksia aikatauluun saattaa tulla kuvausten aikana esimerkiksi muuttuvan sään tai kuvauslokaation saatavuusongelmien takia. Suunnittelu onkin tärkeää, vaikka olisikin kuvausjakso meneillään; aina pitää valmistautua johonkin ja suunnitella asioita uudestaan ja uudestaan. (Honthaner 2010, 157.)

Toimin eräässä tuotannossa 3. apulaisohjaajana, ja kokemukseni mukaan HOD-palaverit järjestetään aina viikottain, jotta voidaan keskustella tulevan viikon kuvauksista ja siitä, mitä niitä varten tarvitaan. Yleensä 1. apulaisohjaaja pitää nämä palaverit ja 2. apulaisohjaaja päivittää keskustellut asiat call sheetiin, jonka jälkeen hän julkaisee ne muulle työryhmälle. Välillä lopulliseenkin call sheettiin saattaa tulla muutoksia, jolloin joudutaan tekemään päivitetty call sheet. Päivitetyt call sheetit ilmestyvät aina eri värikoodilla. Ensimmäinen call sheet, joka lähetetään työryhmälle, on valkoinen (white), toinen call sheet, johon on tehty muutoksia, on sininen (blue) ja kolmas on vaaleanpunainen (pink) ja niin poispäin.

4 Haasteet tuotannoissa

Kun suunnittelin Tavoittamaton-lyhytelokuvan aikataulua, oli kolmen kuvauspaikan ja -päivän vuoksi selkeää, että kuvaamme jokaisena kuvauspäivänä yhden paikan kohtaukset. Ensimmäisenä päivänä kuvattiin kohtaukset, jotka sijoittuivat lokaatioasunnon kylpyhuoneeseen, toisena päivänä olohuoneen kohtaukset ja

kolmantena kahvilaan sijoittuvat kohtaukset. Kylpyhuone ja olohuone olivat samassa asunnossa, ja kahvila oli oma lokaationsa. Tämä helpotti aikataulun muodostamista sen takia, että kalusto voitiin jättää ensimmäisen ja toisen kuvauspäivän välillä lokaatioon, mikä lisäsi työtunteja itse kuvaamiselle. Yleistä on, että aikaa tarvitsee nipistää, mistä vain pystyy. Joten jos kohtauksia voi kuvata samassa lokaatiossa esimerkiksi ajoaikojen minimoimiseksi, niin kannattaa tehdä.

Keskustelimme ennen kuvauksia ohjaajamme Katri Järvelän ja kuvaajamme Petri Ollilan kanssa paljon kohtauksien toteutuksista. Kolmessa kohtauksessa, jotka sijoittuvat kylpyhuoneeseen, kamera tuli ripustaa kylpyammeen yläpuolelle, johon meni jonkin verran aikaa. Nämä kohtaukset sijoitimme peräkkäin aikatauluun. Keskustelimme myös kohtauksista, joissa päähenkilö on kylpyammeessa, ja sen varmistamisesta, että näyttelijä pysyy lämpimänä. Osassa kohtauksia päähenkilön pää oli myös veden alla, joten kysymyksiksi heräsi, miten toteutamme nämä siten, että maskeeraus kestää sekä näyttelijällä on hyvä olla. Kasper kertoi haastattelussa, että jos voidaan suunnitella tarpeeksi ajoissa ratkaisuja, niin on mahdollista saada aikaan toimiva aikataulu, joka palvelee kuvauksia (Kasper, haastattelu 14.2.2024).

Oleellista on kartoittaa näyttelijän tarpeet erikoisempia kohtauksia varten ja kertoa avoimesti, miten kohtaus on ajateltu toteuttaa. Näyttelijältä saattaa tulla parempi idea toteutuksesta tai työryhmän suunnittelema toteutus sopii sellaiseen hänelle. Pahimmassa tapauksessa kommunikaation puutteen takia asioita aletaan miettiä vasta kuvaustilanteessa, jolloin kuvausten tahti viivästyy tai asioita jää kokonaan kuvaamatta kyseiseltä päivältä.

Riittävän ajoissa aloitettu ennakkosuunnittelu vaikuttaa myös muiden osastojen toimintaan. Jos kohtausten toteutustavoista ei ole neuvoteltu ajoissa asianomaisten kanssa, saattaa kuvaushetkessä tulla yllätyksiä, joita pystytään alkaa ratkoa vasta siinä tilanteessa. Esimerkiksi jos ei ole ollut tiedossa, että kuvataan

kerrostalon viidennessä kerroksessa ja asunnon ulkopuolelle pitäisi saada valaistus eikä yleisesti käytettyä nosturia ole varattu käyttöön, pitää alkaa keksiä muita ratkaisuja. Jos nosturi on varattu valo-osaston käyttöön, tämän osaston on mahdollista alkaa toteuttaa valaisua ajoissa eikä tarvitse pikaisella aikataululla alkaa keksiä muita ratkaisuja toteuttaa kohtaukset.

En itse ollut käymässä Tavoittamaton-lyhytelokuvan kuvauspaikoilla, mikä hankaloitti aikataulun sekä call sheetin luomista. Kasperin mukaan yleensä kuvauspaikkakäynneillä (recce) hän apulaisohjaajana käy läpi kaikki kohtaukset, jotka on siellä suunniteltu tehtävän. Tavoitteena on tarkistaa kuvauspaikalta muun muassa, kuinka paljon ikkunoita siellä on ja miten ne saattavat vaikuttaa valoryhmän rakennusaikoihin. Jos kuvauspaikalla pitäisi kuvata yökohtauksia päivällä aikataulusyistä, pystyisikö ikkunoita pimentämään, tai jos pitäisi syystä tai toisesta kuvata illalla päiväkohtauksia, onko mahdollista valaista siten, että vaikuttaisi olevan päivä. Kuvauspaikkakäynneillä kannattaa myös keskustella eri osastojen kanssa vaihtoehdoista ja ideoista, joita herää. (Kasper, haastattelu 14.2.2024.) Työtäni olisi siis ehdottomasti helpottanut, jos olisin käynyt kuvauspaikoilla. Tällöin olisin voinut paremmin keskustella ja kysellä työryhmältä heidän tarpeistaan ja siitä, miten kaikki on ajateltu toteuttaa, jolloin call sheetien teko olisi ollut helpompaa ja ne olisivat toteutuneet realistisemmin.

Esimerkkinä mainittakoon dialogikohtaus, jossa autoa ajaa yksi näyttelijöistä. Kohtaus voidaan kuvata oikeasti autolla ajamalla, jolloin pitää sulkea tiet ja järjestää liikenteenpysäytys sekä huolehtia, että autoa ajava näyttelijä ajaa varmasti sallittua nopeutta. Toinen tapa on vetää autoa perässä, jolloin näyttelijät vapautuvat näyttelämään ajamisen sijaan. Tällöin täytyy myös sulkea tiet ja järjestää liikenteenpysäytys sekä järjestää kuvausautoa hinaava auto. Vaihtoehtona on myös kuvata, kun auto ajaa maisemassa, ja sitten kuvata studiossa green screeniä tai led screeniä vasten. Jos käytetään green screeniä, laitetaan jälkituotannossa vihreän tilalle oikea maisema, ja jos käytetään led screeniä, tarvitaan videot (plate), jotka pyörivät screenillä. Tämä kaikki tarvitsee siis tietää

hyvissä ajoin, jotta tiedetään asioita kuten, tarvitseeko studiota varata vai tehdäänkö kaikki kuvauspaikalla, ja jos kaikki tehdään kuvauspaikalla, niin kuinka monta liikenteenpysäyttäjää tarvitaan toteutukseen. Olisi tärkeää keskustella näistä asioista, kun rakennetaan aikataulua, jotta tiedetään mille kaikelle pitää varata aikaa ja mihin kaikkeen on budjettia. Usein ongelmina tuotannoissa on, että asioita ei lyödä lukkoon, jolloin asioihin ei osata varautua ajoissa tai varata tarpeeksi aikaa toteuttaa niitä. (Kasper, haastattelu 14.2.2024.)

Kasper kertoi haastattelussa myös esimerkistä eräässä televisiosarjassa, jossa on kohtaus, jossa näyttelijä jätetään alasti lumiseen erämaahan. He pitivät palaverin, jossa käytiin kaikki riskit liittyen muun muassa paleltumiseen ja hypotermiaan. (Kasper, haastattelu 14.2.2024.) Ratkaisuja kohtauksen toteuttamisen kannalta on varmasti monia, mutta tuotannon kanssa kannattaisi ensinnäkin keskustella näyttelijän lämmittelymahdollisuuksista kuten perävaunusaunasta. Kohtauksella pitää olla myös tarkkaan mietitty suunnitelma, jotta se saataisiin mahdollisimman vähäisellä ottojen määrällä tehtyä, jolloin näyttelijän paleltuminen saataisiin estettyä.

Apulaisohjaajalla pitää olla tarpeeksi auktoriteettia todeta, jos jokin ratkaisu ei ole riittävän hyvä ja esimerkiksi tarpeeksi turvallinen. Apulaisohjaaja on se, joka on jatkuvasti kuvaustilanteessa läsnä, ja hänen tuleekin valvoa ympäristöään, jotta estytään vahingoilta.

Apulaisohjaajalla täytyy olla taito lukea käsikirjoitusta rivien välistä. Esimerkiksi jos kerrotaan, että hahmo katsoo kerrostalon ikkunasta, kun kadulla kävelevät hahmot, jotka keskustelevat toisilleen, pitää ymmärtää, että tämä pitää toteuttaa kuten kaksi erillistä kohtausta. Täytyy varata aikaa, kun kuvataan ikkunasta katsovaa hahmoa, ja pitää varata aikaa, kun kuvataan keskustelua, joka käydään kadulla. Luonnollisesti näitä ei voida toteuttaa samanaikaisesti, sillä jos kamera seuraa kahta hahmoa kadulla, se nähdään ikkunasta kadulle päin kuvattaessa. Yksinkertainenkin kohtaus saatetaan joutua kuvaamaan yllättävän monimutkaisesti. Tämän vuoksi tarve on apulaisohjaajalle, joka ymmärtää kokemuksesta,

miten asiat on tehokkainta hoitaa ja miten saadaan toteutustapa palvelemaan parhaiten taiteellista näkemystä.

5 Kuvausten toteuttaminen sujuvammin

Kun Tavoittamaton-lyhytelokuvan kuvausjakso alkoi, huomasin, että kaikella ennakoon tehdyllä työllä oli suuri vaikutus. Oli tärkeää, että kohtaukset oli jaoteltu päiville juurikin tapahtumapaikan mukaan ja että niiden toteutusjärjestys päivissä oli mietitty esimerkiksi kameran paikkojen mukaan tehokkaasti. Kaikkeen ei kuitenkaan voi varautua, vaikka ennakoon yrittäisikin, sillä muutoksia tapahtuu ja välillä ne ovat odottamattomia. Välillä jokin asia ei toimi tai sen valmistelu saattaa olla hitaampaa kuin oletettiin. Jouduimme tekemään ohjaajan ja kuvaajan kanssa kuvauspäivän aikana päätöksiä, mitä asioita halutaan priorisoida ja mitkä ovat oleellisia lopputuloksen kannalta ja voidaanko jotain asioita, kuten kuvakulmia tai kuvakokoja, jättää tekemättä, jos halutaan varata enemmän aikaa jonkin tärkeämmän toteuttamiseen. Näin päädyimme vähentämään aikaa muutamasta kohtauksesta ja varaamaan enemmän aikaa haastavamman kohtauksen toteutukseen. Tärkeää siis on, että apulaisohjaaja tuo asiat esille mieluummin liian aikaisin kuin myöhemmin, sillä sitten tulevaa voidaan taas ennakoita. Ennakointi tekee kuvauksista merkittävästi sujuvammat, joten apulaisohjaajan pitää koko ajan tietää, mitä tulevan pitää.

Kuvatessamme Tavoittamaton-lyhytelokuvaa huomasin, kuinka suuri merkitys sillä oli, että suurin osa työryhmästä tunsu toisensa etukäteen. Työskentely oli erittäin saumatonta eikä aikaa ja energiaa mennyt muiden työryhmäläisten työtapojen ja persoonien opetteluun. Kommunikointi oli erittäin vaivatonta ja tunnelma hyvä, mikä selkeästi vaikutti kuvauspäivien sujuvuuteen ja tehokkuuteen.

5.1 Aika-arvioiden vaikutus kuvausten sujumuuteen

Usein kuvauspaikalla apulaisohjaaja kysyy aika-arvioita, kuhunkin työvaiheeseen vaadittavista ajoista. Niihin perustuu kuvausten sujumuus, sillä silloin apulaisohjaajalla on kokonaiskuva ja tieto, kuinka paljon aikaa tarvitaan esimerkiksi näyttelijöiden pukumaskivaihtoihin kohtausten välissä tai kuinka kauan aikaa valo-osasto tarvitsee rakentaakseen valaisun seuraavaa kohtausta varten. Jos tiedetään, että jonkin valmisteluun menee odotettua enemmän aikaa, voidaan miettiä, mitä muut osastot ja työryhmän jäsenet voivat sillä aikaa tehdä ennakoon. Osalle työryhmästä voi tuntua haastavalta antaa aika-arvioita ja niiden kysyminen saattaa tuntua painostukselta, mutta tätäkin helpottaa, jos apulaisohjaaja tuntee työryhmää entuudestaan ja tietää heidän toimintatapojansa, sillä joku saattaa itsenäisesti kertoa oman arvionsa ja joku toinen ei koe kysymistä painostavaksi. (Kasper, haastattelu 14.2.2024.)

5.2 Työryhmälle kommunikointi

Informaation kulku työryhmälle on äärimmäisen tärkeää. Kasper kertoo, että hänen mielestään on tärkeää, että kaikki työryhmää koskeva tieto löytyy kuvauspäivän aikataulusta eli call sheetistä. Kasper myös painottaa informaation kulkua työryhmältä apulaisohjaajalle, jotta hän voisi tiedostaa kaiken, mikä on kesken ennen kuin päästään kuvaamaan. (Kasper, haastattelu 14.2.2024.)

Tärkeä väline kuvauksissa on radiopuhelin. Toiminta kuvauspaikalla olisi hidasta ja kömpelöä ilman radiopuhelinten kautta kommunikointia. Usein eri osastot, kuten valo- ja kameraosasto, käyttävät radiopuhelimissa omia kanavia keskinäiseen tiedottamiseen. Yleinen info kuuluu yleiskanavalla, ja se on juuri se kanava, jonne apulaisohjaaja kertoo, mitä kuvauspaikalla tapahtuu tai mitä kuvauspaikalle tarvitaan. Kuvauspäivän tunnelmaan vaikuttaa paljon, miten apulaisohjaaja puhuu radioon ja kuuluuko apulaisohjaajan äänestä stressi, paniikki tai ärsyyntyminen. Yleensä arvostetaankin rauhallisia apulaisohjaajia, sillä heidän tunnetilansa tarttuu helposti muuhun työryhmään.

5.3 Apulaisohjaajan työskentelytapojen kertominen ennakkoon

Yleensä ennen kuvauksia työryhmälle jaetaan niin kutsuttu tuotantoinfo, joka sisältää kaiken oleellisen tärkeistä yhteystiedoista tuotannon käytäntöihin. Kasper kertoo pitävänsä tärkeänä välillä tuotantoinfosta löytyvää apulaisohjaajan sanaa. Hän yleensä kirjoittaa omaan versioonsa esimerkiksi, jos on tiukka aikataulu ja että hänelle on silti tärkeää, että kuvauksissa on hyvä ilmapiiri ja että kaikki saavat tehdä oman työnsä huolella ja työturvallisesti. Tätä edesauttaa muun muassa se, että kun työryhmää saapuu kuvauspaikalle, radiopuhelin laitetaan päälle, sillä sinne tulee ensimmäisenä infoa, miten kuvauspäivä aloitetaan ja mitä aletaan ensimmäisenä tekemään, ja tätä Kasper myös toivoo. (Kasper, haastattelu 14.2.2024.)

Heips, tässä terkut apulaisohjaaja-Essiltä!

Toimin apulaisohjaajana Vieraan kuvauksissa, joista tulee varmasti erittäin hauskat!

Lähtökohtana on, että yhteisenä call timena kaikki on paikalla, radiopuhelimet päällä. Ilmoitathan minulle tai tuotantotiimille jos olet myöhässä tai jos näyttelijä on tullut myöhässä pukumaskiin. Pidetään muutenkin avointa infoamismeininkiä niin kaikki pysyvät kartalla olennaisista asioista.

Työskentelemme setissä turvallisuus edellä ja tämä pätee kaikkeen. Kunnioitetaan toisiamme ja toisten työtä. Työskentelemme turvallisessa tilassa, joten jos koet että joku tätä ei kunnioita niin minulle tai tuottajalle voi tulla luottamuksella kertomaan. Turvallisuus pätee myös käyttämäämme kalustoon sekä lokaatioon. Emme koske toisten osastojen kalustoon ja kunnioitamme upeaa lokaatiota, johon olemme päässeet kuvaamaan. Kerrothan minulle heti, jos huomaat vaarallisen tilanteen.

Informoi minua, jos tulee mutkia matkaan, jotka vaikuttavat kuvauksiin. Muistetaan myös kuitata radioon pyydetyt/ infotut asiat niin tiedetään että asianomaiset henkilöt ovat kuulleet nämä pyynnöt/ infot. Jos on pidempiä keskusteluja, toivon että ne hoidetaan keskustelu- tai runoilukanavalla tai face to face.

Kuva 3. Esimerkki apulaisohjaajan sanasta, joka löytyi Vieras-lyhytelokuvan tuotantoinfosta, jossa olin ensimmäisenä apulaisohjaajana. Tavoitteenani oli luoda rento tunnelma jo ennen kuvauksia.

Oman kokemuksen mukaan myös erilaiset tapaamiset, esimerkiksi koko tuotantoryhmän aloitustapaaminen (kick off), ennen kuvauksia auttavat kuvausjakson aluille laittamista. Näissä tapahtumissa työryhmällä on mahdollisuus esittäytyä toisilleen sekä keskustella työskentelytavoista ja tulevasta tuotannosta. Tämä saattaa tehdä ensimmäisistä kuvauspäivistä vaivattomampia ja sujuvampia, sillä usein ensimmäisissä kuvauspäivissä aikaa menee muiden työryhmäläisten kanssa tutustumiseen.

6 Apulaisohjausosaston työskentelyn kehittäminen ja kouluttautuminen

Apulaisohjausosaston toimintaa helpottaisi, jos heidän työnsopimuksensa voisi alkaa aikaisemmin kuin tällä hetkellä. Tämä auttaisi tehokkaamman aikataulun suunnittelussa sillä jos aikataulu saataisiin hiottua niin lähelle lopullista, ei menisi kuvausjakson ollessa käynnissä aikaa aikataulun päivittämiseen. Myös call sheetien valmistelun aloittaminen vielä aiemmin kuin yleensä saattaisi auttaa suunnittelun kannalta, sillä tällöin osastojen HODit näkisivät aiemmin kuin viikkoa ennen, jos jotain pitääkin muuttaa tai miettiä erilainen toteutustapa. Voisikin olla kannattavampaa käydä HOD-palaverissa kahden viikon päästä tapahtuvia asioita, jolloin olisi enemmän aikaa varautua ilmeneviin muutoksiin.

Tuotannon sujuvuuden kannalta auttaisi myös, jos apulaisohjaajalla ja muiden osastojen esihenkilöillä olisi mahdollisemman paljon aikaa ennakkosuunnittelulle. Tällöin voitaisiin suunnitella mitä tehdään esimerkiksi, jos ulkokuvauspäivänä kun pitäisi paistaa aurinko, sataakin kaatamalla. Voitsiinko vaikka koittaa miettiä lokaatioiden niin sanottua niputtamista, eli että ulkolokaation lähistöllä olisi myös sisälokaatio, joka olisi käytettävissä ja joka sopisi kuvattaviin kohteisiin.

Suomesta ei oikeastaan löydy korkeakouluja, joissa olisi mahdollista kouluttaa apulaisohjausosastolle. Osassa opinahjoista saatetaan pitää tiiviskursseja

apulaisohjaamisesta tai esimerkiksi vieraileva luennoitsija saattaa käydä opettamassa. Olenkin työskennellyt muutaman apulaisohjaajan kanssa, jotka ovat vain ajautuneet alalle ilman korkeakoulutusta. Monesti alalla, etenkin apulaisohjausosastolla, toimijat oppivatkin eniten tekemällä ja toimimalla ammattituotannoissa, mutta kuitenkin apulaisohjaajan teoreettiset taidot olisi hyvä opettaa ennen kuin työllistyy alalle, jotta vältetään ammattitaidon puutteesta johtuvista virheistä. Kävin itse keväällä 2022 suomalaisen yrityksen Blockbusters Gangin järjestämän koulutuksen AD Bootcampin, jossa opetettiin käyttämään apulaisohjaajille olennaisia työkaluja, kuten Movie Magic Scheduling -ohjelmaa, jolla yleensä tehdään kuvausaikataulut sekä kerrottiin, millaista osastolla työskentely on.

Kasperin mukaan olisikin hyvä, että olisi resursseja apulaisohjausosaston harjoittelijalle, jolle ei annettaisi liikaa vastuuta, vaan hänet saataisiin ymmärtämään, millaista osastolla työskentely on kokonaiskuvassa (Kasper, haastattelu 14.2.2024). Näin itsekkin olen työllistynyt kyseiselle osastolle, sillä kokemuksella ja ymmärryksellä alasta ja osaston toiminnasta on suuri merkitys tulevaisuudessa työllistymisen kannalta. Apulaisohjausosasto on myös sellainen, jossa oppii parhaiten tekemällä ja kokemuksen kautta, joten jos on mahdollisuus harjoitteluun matalammalla kynnyksellä eikä suoraan varsinaiseksi työntekijäksi, se ehdottomasti kannattaa.

Suomalaisissa opinahjoissa koulutetaan muun muassa tuottamista, kuvaamista, valaisua, leikkaamista ja käsikirjoittamista. Tämä kaikki on eduksi kuitenkin apulaisohjaajalle kokonaiskuvan ymmärtämisen kannalta. Oma kokemukseni alalta on, että kaikenlainen ymmärrys eri osastoilta auttaa tekemään apulaisohjaajan työtä, koska tällöin ymmärtää, miten muut osastot toimivat.

7 Päätelmät

Apulaisohjaajan tärkeimmäksi työtehtäväksi voisi nimetä siis ennakoinnin. Apulaisohjaajan tulee ymmärtää tuotanto kokonaisuutena niin taiteellisesta kuin tuotannollisesta näkökulmasta. Apulaisohjaajan tulee tietää ennen kuvauksia, mitä ollaan tekemässä ja miten, jotta ongelmien ilmetessä hänellä on niihin jo valmiiksi ratkaisuja mietittynä.

Työskentelyä helpottaa, jos apulaisohjaaja pääsee esituotannossa työskentelemään eri osastoilla toimivien kanssa, jotta he ovat kuvaustilanteessa valmiiksi apulaisohjaajalle tuttuja. Tärkeää olisi myös keskustella, mitä eri osastojen tarpeet apulaisohjaajalta ovat, sillä näiden tarpeiden tiedostaminen voi tehdä kuvaustilanteesta tehokkaamman.

Apulaisohjaajan tulee olla helposti lähestyttävä mutta silti jäykkä persoona. Apulaisohjaajan täytyy saavuttaa työryhmän luottamus, sillä hänelle täytyy pystyä kertomaan, jos jokin asia ei onnistu tai jos kuvauspaikalla on esimerkiksi vaaratilanne.

Apulaisohjaaja on se, joka kuvauspaikalla pitää työryhmän ajan tasalla, mitä seuraavaksi tapahtuu ja mitä varten kannattaisi jo valmistautua. Hänen täytyy olla asemassa, jossa muut kuuntelevat häntä.

Apulaisohjaajan työkuvassa tulee vastaan välillä erikoisia asioita, ja ammattitaidosta kertoo se, että hän osaa ottaa ratkaisematta jääneet asiat esille. Apulaisohjaajalla ei tarvitse välttämättä olla vielä ratkaisuja valmiina, mutta hänen pitää olla se henkilö, joka viimeistään ottaa asiat keskusteltaviksi.

Apulaisohjaaja on avainasemassa, sillä hän on tuotantotiimin ja muun tiimin välissä toimiva taho. Hänen merkityksensä on suuri, koska hänen pitää ymmärtää elokuvantekoprosessista laajalti toteuttaakseen työnsä mahdollisimman hyvin.

Lopulta siis apulaisohjaajan rooli ei ole kovinkaan yksiselitteinen. Tehtävään vaaditaan tietynlainen persoona, joka hallitsee koko tuotannon kokonaisuuden, joka ei jäädy paineen alla ja joka kuitenkin osaa saada ihmiset puhaltamaan yhteen hiileen, jotta tuotanto saadaan toteutettua.

Lähteet

Claudia, Valentina 2020. Elokuvatuotannon vaiheet. Kelaamo. Verkkosivu. <https://www.kelaamo.fi/elokuvatuotannon-vaiheet/> (viitattu 16.4.2024)

Honthaner, Eve Light 2010. The Complete film production book – Fourth edition. USA: Elsevier Inc.

Hyytiä, Riina 2004. Ennen kuin kamera käy – Ideasta kuvauksiin, tekijät kertovat. Väitöskirja. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu A 50.

Kasper, Olli 2020. Suomalainen apulaisohjausosasto ja sen kehittäminen. Opin- näytetyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/337849/Kasper_Olli.pdf?sequence=2

New York Film Academy 2022. The Film making process for beginners. Verkkosivu. <https://www.nyfa.edu/student-resources/the-beginners-guide-to-the-film-making-process/> (viitattu 21.2.2024)

Työterveyslaitos. Esihenkilö työkyvyn tukijana. <https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/strateginen-tyokykyjohtaminen/esihenkilo-tyokyvyn-tukijana> (viitattu 13.2.2024)

Haastattelu

Kasper, Olli 2024. 1. ja 2. apulaisohjaaja. Blockbusters Gang. 14.2.2024.

Liite 1. Tavoittamaton-lyhytelokuvan työryhmälista

Ohjaaja ja käsikirjoittaja	Katri Järvelä
Tuottaja	Jenna Ulmanen
Kuvaaja	Petri Ollila
Äänisuunnittelija	Inka Poikela
Valaisija	Leevi Pienihäkkinen
1. apulaisohjaaja	Essi Hurttila
1. ja 2. apulaisohjaaja	Ronja Mankinen
Lavastaja ja rekvisitööri	Jenna Musakka
Leikkaaja	Sakari Hietalahti
Kuvaussihteeri	Princess Onika Nzale
1. kamera-assistentti	Eino Leskinen
2. kamera-assistentti	Roope Kontio
Äänittäjä	Tuomas Gröndahl
Puomittaja	Miika Romppanen
Best person	Oskari Koponen
Valoteknikko	Kristiina Kekomäki
Puvustaja	Sini Simola
Maskeeraaja	Julia Kukkonen
Rekviassistentti	Anni Vuonnala
Lavastusassistentti	Inka Ravantti
Still-kuvaaja	Kerttu Mättö
Värimäärittely	Post Control